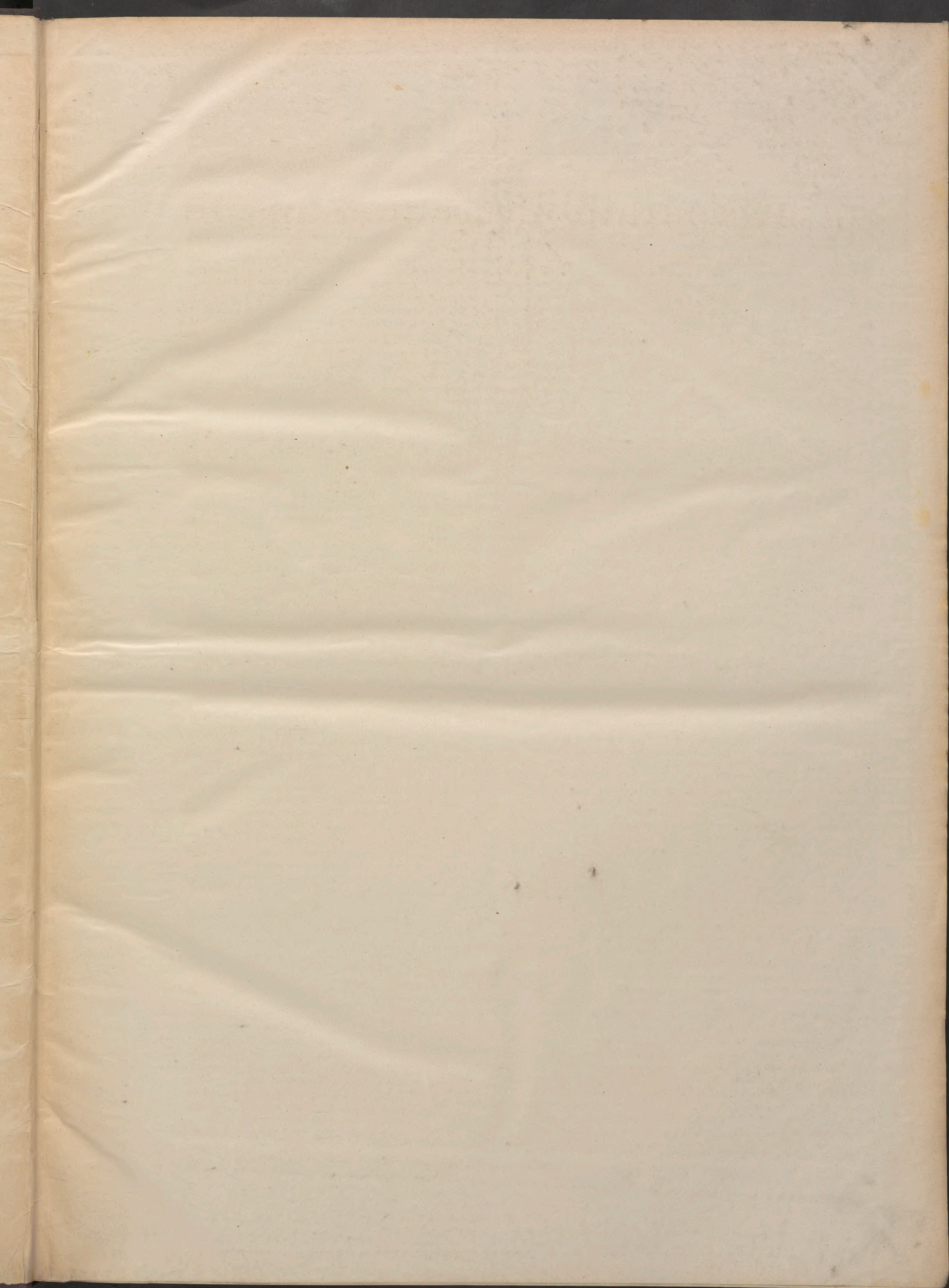
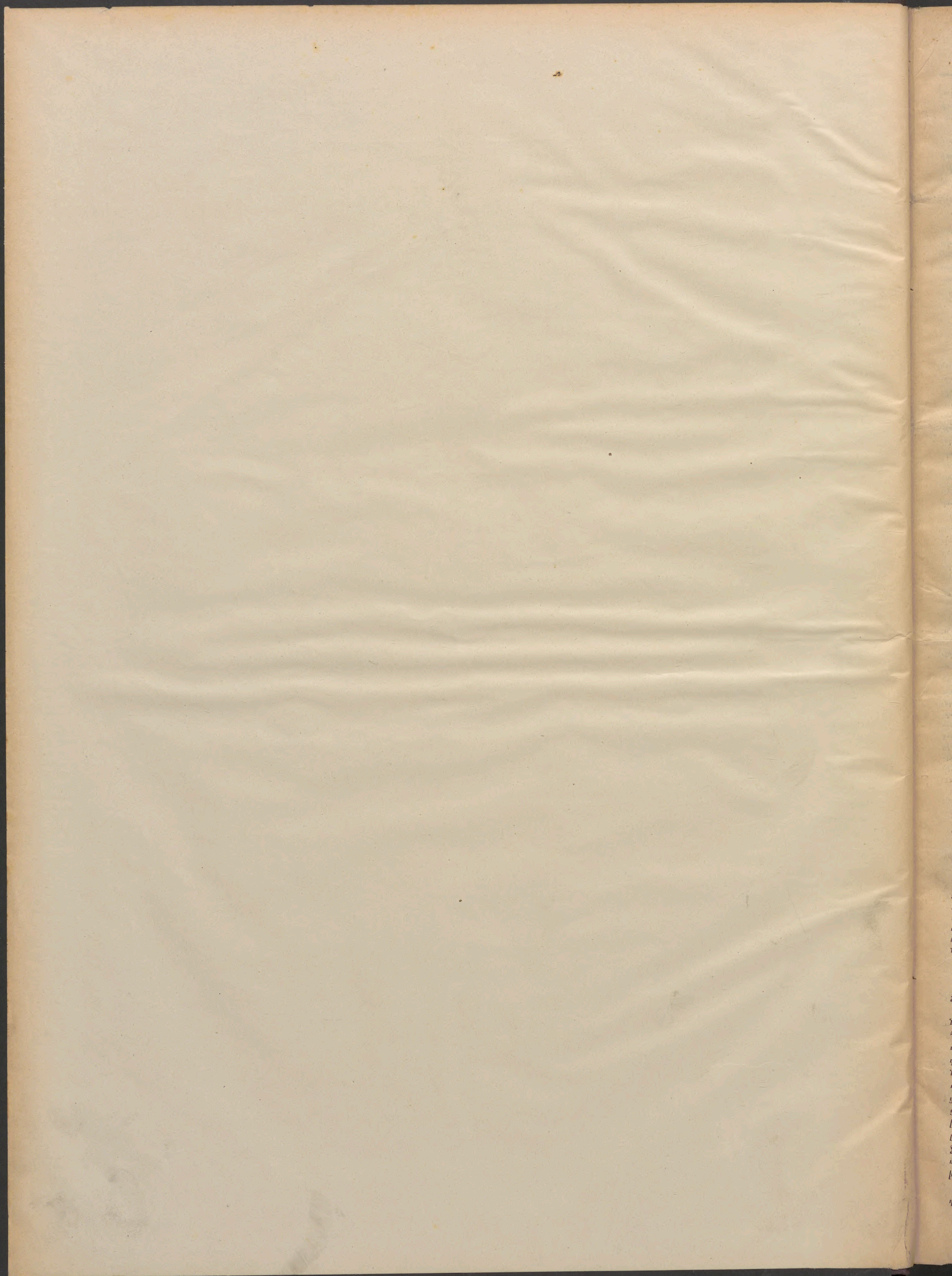

133

L. T. 2.

ՆՈՐ-ԴԱՐ

WILSON
BES
25.2
11-12 V

№ 1 ՏԵՄԵՆԵԶԻՆԵՐՈՐԴ ՏԵՐԻ Հինգշաբթի 1 Յունուարի

1898

Հինգշաբթի 1 Յունուարի ՏԵՄԵՆԵԶԻՆԵՐՈՐԴ ՏԵՐԻ № 1

Տարեկան՝ 10 ռուբլի, վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ.
Թիֆլիսում ամիսը՝ 1 ռ., հաստի՝ 5 կ.
Բաժանորդ գրուած են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը.

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция „Норъ-Даръ“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրութիւնը բաց է ամէն օր (բացի առն օրերէն) ժամը 9-ից
մինչև 2-ը: Յայտարարութիւններն ընդունուած են ամէն լիւրճներով
Յայտարարութիւններն բաժան 2 կ. 4-րեկամեանի համար՝ կրկնապատիկ

«Նոր-Դար»-ի սոյն համարը բաղկացած է 6 երեսից

ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒԹԻՒՆ

Առաջնորդող. — Տարբին Վերջապաւ.
Վեհափառ Կաթողիկոսի մուտքը Թիֆլիս:
Նոր տարին երոպայում:
Արդար դատաստան:
Քրոնիկոն. — Լուրեր:
Նոր տարուայ համար անտպասիկ նո-
րութիւն:
Միջախօսութիւն:
Փէլլիսիսիս. — Դադանի կզգի:
Նամակ խմբագրութեան:
Քրիստիան յանցաւորները Պարսկաստա-
նում:
Գրաթի. Ի. Գ. Գիւնանով:
Մամուլի շուրջը:
Թիֆլիսի կրթական իրաւունք. — Ախալ-
քալար: Միջոյ:
Քաղաքական. — Իրերի դրութիւնը
Պարսկաստանում:
Խառն լուրեր:
Հեռագրի հերթ:
Բանասիրական. — Խմբագրատան
գրատնտեսական:
Յայտարարութիւններ:

Թիֆլիս, 31 դեկտեմբերի 1897 թ.
ՏԵՐԻՆ ՎԵՃԱՅՑԱԻ...

Ինչը՝ ոչնչութեան մէջ, նիւթը՝
անվերջ և անխել տարածու-
թեան մէջ ծնունդ են ծառանակը,
ժամանակի գաղափարը: Ժամա-
նակը, շարժումը և փոփոխու-
թիւնը, անբաժան են: Գրանց է
նշանակում անգիտելի, բնու-
թիւնը, մարդկային ցեղը իւր
էութեամբ և իւր սանդղատը-
ծութեամբ:

Ներկայ տարին վերջացաւ,
անցաւ, նորը սկսեալ է առանց
կտրուած անցանքի, անցածը, ներ-
կան և ապագան մի անխելի
ամբողջութիւն են՝ անսկիւրի և
անփոքի: Անցանքը, ներկան և ա-
պագան մի անխել և կարգուն,
որ շուտ է ապրիս իւր վրայ
մարդկութիւնը:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆ ԳՐԱՏՆԵԱԿՈՒՆ

Փոխադրութիւն Օրէնքն Քաղաք:

Տեսարանը բացաւ է քաղաքական-գրական-
կան ամենօրեայ լրագրի գրատնտեսական Մէջ
տեղը մի անգ անգամ կանաչ մահուգով պա-
տած, բայց վրան սպիտակ թղթեր փառ-
թանքաբանները, գրիչներ, գրանաւոր մատիւ-
ններ, կնքածում, երկու միջոց, 5-6 հատ ա-
թու:

Ե. ՏԵՄԵՆԵՐ

Խմբագրութեան քարտուղարը շտապ
շտապ ներս է մտնում:

— Ե՛ր մարդ չկայ... Եթէ ևս էլ չլի-
նամ, չգիտեմ, թէ ինչպէս է լրագրի
հրատարակելու... (Իրարից գցում է
մի աթիւնի վրայ, վերադառնալով հանում է
զանգը խփում): — Այժմուայ երկաստանը-
նորն էլ հենց այն է փողի կանխիկ են
վազում, անցան, էլ չկայ այն վաղու-
ցուայ ապագայի արարած աշխատանքի
ցանկութիւնը: Մեր ժամանակն էր, որ
խլաքանդակ մեր սրբազան պարտաւո-
րութիւնն էին համարում պարտաւ մի-
ջոյնելին մի բան գրել, մի բան թարգ-
մանել, օրուայ շար ու բարիքի մասին
խօսել...:

Ներս է մտնում ծառան. — Զանգը
զե՛ք խփեցի:
Քարտուղարը. — Մի խնայել, տես

Հին տարին անցաւ, դայիս է
նոր տարին. ժամանակը չէ կանգ
առնում նոյն լակ մի անխելութիւն.
շարժումը անբաժան շարժումնա-
կում, փոփոխութիւնը կատար-
ւում է:
Առաջ է գնում մարդկութիւնը,
այո՛, առաջ է գնում մարդկու-
թիւնը, շարժումը կատարւում է.
բայց ինչպէս է առաջ գնում:
Նշո՛ք ինչպիսի:

Առաջ գնալով կարելի է հա-
նել փոփոխութեան նախադրու-
թիւնը, առաջ գնալով կարելի է
և հանել խառնի անդունդը:
Առաջին տեսակի շարժումը
յառաջադիմութիւնն է, որ բաղա-
ւոր վիճակի է հասցնում մարդ-
կանց, երկրորդ տեսակի շար-
ժումը դէպի առաջ՝ անկումն է,
որ դժբաղդանքում է մարդկու-
թիւնը:

Հին տարին անցաւ, նորը հ-
կաւ, մարդիկ շնորհաւորում են
միմեանց նոր տարին, բայց ինչն
են շնորհաւորում. յառաջադիմու-
թիւնով ձեռք բերած ըստպար-
տութիւնը, թէ անկումով առաջա-
ցած՝ դժբախտութիւնը:

Հասարակ խելքի տէր, սպէտ
մարդն անգամ շնորհաւորելով
նոր տարին, անտարադոյս աւելի
բաղդաւոր վիճակի հասնելու ձգտ-
ւում է արտապայտում, անցած
ժամանակից աւելի լաւ դրու-
թեան յուսով է գիտում ապագա-
յին:

Այդպիսի միտք տեսնում ենք,
որ մարդկային ցեղին յատուկ է
յառաջադիմութիւնը, այսինքն կատա-
րեալաբոյն ձգտումը:
Այդ յառաջադիմութիւնը, այդ
կատարելաբոյնութիւնը ձգտումն
պէտք է ցանկանք ընդհանրապէս
մարդկութեան և մանաւորապէս

ինչքան նիւթ է պակասում վաղուայ
համարի համար:

Ծառան. — Զատ լաւ, պարտն: Ահա
պարտուայ պատուով ստացուած նամակ-
ներն ու լրագրիները: (Դուրս է գնում):
Քարտուղարը շտապով նամակները
բաց է անում: — Եյս մէկը քաղաքային
պատուով է ստացուած. տեսները. «Մի-
րիկի պարտն, շատ երկաստանային կը
լինեմ, եթէ վաղուան ներկայացման հա-
մար մի օթեակ տուէք ինձ համար...
կինս շատ է ուղում այս ներկայացմանը
ներկայ լինել...»: Գնա՛ ըստի՛ր: Եյս
տեսները. «Առաջին կարգի աթիւնից եր-
կու հատ, կարելի ծայրին լինի, լընդ-
րեմ, ինձ և Աստուծոյ համար...»: Ելի-
նայ տեսները. «Վաղուայ երկկայի
առանձնից, եթէ կարելի է...» Ծ՛ֆ:

«Թէ՛ հասարակ գործակալութեան, բայց
օպերա սերտը եմ, մանաւորապէս առաջա-
կարգ գերատնտեսու լաւը, ուստի
խնդրեմ մի առնա...»: Անիծանք լինի:
Հենց գիտնաւ ըստ թատրոնները մեր
խմբագրութիւնն արամաւորութեան տակ
են գնում: Զարուհիները: (Բաց է ա-
նում մի նոր նամակ). «Յարգելի պարտն.
Կովկասեան ցուցահանգէնի համար մի
նոր և գեղեցիկ ծրագիր ունիմ կազմած.
ուզում եմ ձեզ հետ խորհրդակցել. շատ
չէ, միայն իրկու ժամ հերթ է...» Զար-
հակաւ եմ...: Եյս նայեմ. «Ձեր ազգա-
պրական զգացմունքները բաղնիկով
խնդրում ենք ձեր գերադասութիւնից, որ

մեր ժողովրդին շնորհաւորելով
նրան՝ նոր տարին:

Դիմում ենք ապագային և ցան-
կանում մեր ժողովրդին յառաջա-
դիմութիւն, ոչ միայն ներկայիս
բարեկեցական համար, այլ նոր
բարեկեցական, մտաւոր և հոգեկան
զարգացումը գլխաւորապէս ի
նկատի առնելով:

Ինչպէս անհատը, այնպէս և
հասարակութիւնը, մի ամբողջ ժո-
ղովրդի չի կարող բաղաւորու-
թիւն միմիայն ներկայիս կող-
մից արած յառաջադիմութեամբ:
Պէտք է նա բարեկեցական և մտա-
ւորապէս յառաջադիմութիւնն են,
որ մարդկանց բաղդաւոր վիճա-
կի են հասցնում...:

Մարի գարգացումը, սրտի և
հոգեւոր զարգացումը միմեան են,
որ մարդկանց բաղդաւոր վիճա-
կի են հասցնում...:

ՎԵՃԱՅՑԱԻ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄՈՒՏԱՐԸ

ԹԻՖԼԻՍ:

Դեկտեմբերի 30-ին, երեքշաբ-
թի երկրորդ օրը, թիֆլիս
ժամանեց նորին Օմուլիւն Վե-
հափառ Կաթողիկոսը: Երկրոր-
դու կալարանում նորին Վեհա-
փառութեան ընդունելու համար
հաւաքուած էր բարձրագոյն հա-
սարակութիւն: Կայարանում, աք-
րայական սենեակներին առաջ նո-
րին Օմուլիւնը գիտատեսիլ Թիֆ-
լիսի ռոտիկանտիկոս պ. Մա-
տիցիլին, հայ հոգեւորականութեան
և հասարակութեան ներկայացու-
ցիչներ: Երբայական սենեակնե-
րէն անցնելով, նորին Վեհափա-
ռութիւնը նստեց քառաձի կառ-
քը և հանդիսատեսը գնացրով դի-
մեց դէպի Վանքի առաջ եկեղե-
ցին: Ճանապարհը երկու կողմը
շատ հասարակութիւն էր հաւա-

մի օրինակ ձրէ լինել...» Բարձր կեղծ:
Կարծես մեր ծառը շատ քաղցիկը,
մնաց ըսնի էլ քաղցիկը...: Առաջ.
«...Խնդրեմ ինձ մի պաշտօն...» Ը՛հ.
սա էլ տեղ է խնդրում. լաւ կանխիկ
պատիւ 7 կողմից մարդիկ ծախող քաղցիկով
մի լուր զրկած լինելի...:

Բ. ՏԵՄԵՐԵՆ

Ներս է մտնում գրաւորապետը:
— Հ՛ր, էկուցուան համար բուսական
նիւթ կայ:

— Ոչինչ չկայ: Բանաւորականը, մի
քանի քրոնիկոն, երկկույ մնացած քա-
ղաքականը, մի թղթակցութիւն Բուր-
լուից, մի երկու խառն լուրեր. չորս
կողմն ու կէս պակասում է...:

— Պաշար չկայ:
— Ոչ, երեքշաբթի դրինք «Բողոքի աղ-
ղեցում»-ին մարդու արամաւորութեան
վրայ, հինգշաբթի «Մանկաբարձութիւ-
նը...»:

— Հապա ռուսաւորմանիւր բանակը...:
— Էն լաւ անցեալ շաբաթ ենք գրել:
— Բաւ ոչոքից գնան: (Խառնում է
խմբագրական գոմիւրը). վեր աւ աղ.
«Բարկան թերակղզու արդիւնաբերու-
թիւնը»: Մնացածը տեսնեմ հնց եմ ա-
նում:

— Գրաւորները պարտաւ են...:

Գ. ՏԵՄԵՐԵՆ

Քարտուղարը մենակ:
— Ո՛չ մի հետաքրքիր նիւթ. գոնէ
նճարարներն էլ իրենց քաջադուր-

քուած, իսկ Վանքի հրապարա-
կը լիքն էր ժողովրդով: Եկեղե-
ցու զոնքերի առաջ նորին Օմու-
լիւնն ընդունաւ հոգեւորակա-
նութիւնը: Եկեղեցում կարճ ա-
ղօթելուց յետոյ, նորին Օմու-
լիւնը դիմեց առաջնորդարանում
Իրեն համար պատրաստուած օ-
թեանը: Առաջնորդարանում Վե-
հին բարի դայունաւ մաղկեց
Թիֆլիսի փոխ-նահանգապետ Կ.
Պ. Ստեփանովիչը:

Հետեւեալ օրը, դեկտեմբերի
31-ին, կէսօրից յետոյ, նորին
Օմուլիւնն այցելեց Կովկասի
կառավարչապետ Էլշան Կ. Ս.
Իսախանին: Կառավարչապետի
պարտի առաջ բազմաթիւ հա-
տարակութիւն էր հաւաքուած:

ՆՈՐ ՏԵՐԻՆ ԵՒ ԲՈՎԱՆԴԱՎՈՒՄ

Անցան այն ժամանակներն, ասում է
«Berl. Tagebl.»-ը, երբ ամբողջ եւրո-
պան շուշն իրեն քաշած՝ լուս էր այն
ճառերը, որ արեւմտեան պետերն ար-
տասանեւ էին նոր տարուայ աթիւն:
Միւսած 1859 թ. յունուարի 1-ից, երբ
նապոլէոն III-ը արտասանեց առաջա-
կան դեպքան բարն Գիւնքիւն ուղղած
նշանաւոր խօսքերը, որոնք մի անգամ
նախերգանք էին Աստուծոյ հետ մեղիք
պատճառը, — սկսած այդ օրից մինչև
այժմ այդպիսի բան ալ ևս չկրկնուց-
եց: Դիմենքայում՝ նոր տարուայ ա-
թիւն կրօնական պատուում եղած սո-
վորական ընդունելութիւններն անցան
առանց որ ոչ քաղաքական ցոյցերի: Մա-
կան ոչ թէ միայն Բերլինում, այլ և
Դրեմսթրիք ուրիշ քաղաքներում ամեն-
քին լուրջ լուր արձագանքեց, թէ իշխան
Բրամսթրիք զարմանաւ է: Այդ լուրն, ի
հարկէ, առաւ էր, և կրօն տարածուե-
լան, ինչպէս պատմում են, առիթ էր
տուել այն հանգամանքը, որ Վերլին
կայրը մի քանի միաբնակներին հետ ու-
նեցած լուսակցութեան ժամանակ իւր
թէ տուել էր, որ ամենթ արական տեղա-
կութիւններ է տեսել «Երկաթի» նախ-
կին ցանցերի տուղղութեան մասին:
Աստուծա-Ունգարիան նոր տարին
շատ էլ արեւելութեամբ շնորհունց: Վեհ-

Օմուլիւնները ցոյց տալին: Հակառակի
պէս ոչ քաղաքային ընտրութիւն կայ,
ոչ պատմաւորութիւն, ոչ երեցփոխի, ոչ
հոգաբարձութիւն...: (Վեր է անում այդ
օրուայ լրագրիները). «Արթիւնի որ-
բերը»: Հըմ, այս լաւ է: (Վեր է առ-
նում միջոցն և կարծում է): Մի քանի
խօսք մեղանից աւելանք, մի քանիսն
էլ յետ ու առաջ դնենք, եղաւ յօդուած:
Էն ինչ է: «Բրամսթրիք պոմուչ...» Ըս-
քանիւր է, կարելի է մի գրաւորու-
թիւն պատրաստել, հոգ չէ թէ գե-
ղեց ստացել, հօ կարող էինք ստացած
լինել...: (Կարում է): (Զարուհիւմ է
թիֆլիսի օտար լրագրիները և կարմիր
մատիւնով նշան անել). այս խառն լուր,
այս ներքին լուրեր, այս արտաքին տե-
սութիւն... Լաւ է:

Այդ միջոցին ներս է մտնում մի ու-
նուցիչ:

— Երեկուայ համարը չենք ստացել,
խնդ...:

— Յետոյ կրկնաւորեալ, խնդրեմ առաջ մի
նստիլ ու այս կտորները թարգմանիլ...
կամ գուցէ նոր լուրեր ունիս:

— Երեկ նամակ ստացայ, Լոնտոն կար-
կուս է կել, իսկ Միմին էլ մի գագ-
թական յայտնել է, թէ 4. Պոլսի պատ-
րաւրը հրաժարում է...:

— Հա՛, ինչ լաւ եղաւ. չէ, խնդրեմ նա-
տիլ ու գրել. «Լոնտոն միջ գրում են...»
յետոյ 4. Պոլսի մեր յատուկ թղթակիցը
իրի լուր հարորում է» կային:

Նայի լրագրիներն նոր տարուայ աթիւն
զրաւ յօդուածները լի են յոռետեսական
հայեացքներով: Այդ լրագրիները պրկի
ամենքն էլ այն կարծիքն են յայտնում,
թէ Ամերիկայի ժողովրդն և պետութիւն-
ների պառակտման պատճառով՝ ապա-
գան մի առանձին միջնորդական բան չի
գոյւնգում:

Փրանսիայի մայրաքաղաքում նոր
տարուայ օրը նախապահ լուս սովորա-
կան ընդունեց պետութիւնային ներկա-
յացուցիչներին: Հոմի պապի ներկայա-
ցուցիչ մանկեօր Կլարին, իւրեք գիւս-
նագրութեան մարմնի աւագագոյն ան-
դամ, իւր բոլոր ընդունելի կողմից բա-
րեմաղթութիւններ արեց նախադարձին և
Փրանսիային: Մոմիներեօր Կլարին աւե-
լացեց, թէ իւր Փրանսիայում կրած
ժամանակ ինքն առիթ է ունեցել համա-
դաւլու, որ Փրանսիան անդադար նպա-
ստում է քաղաքակրթութեան մեծ գոր-
ծին և վստահութիւն յայտնեց, որ բոլոր
պետերը խաղաղութիւն են ցանկանում —
մի բան, որ բոլոր պարզիկ երջանկու-
թեան իրէպէս է կազմուած: Նախապա-
հարը շնորհակալութիւն յայտնեց և ա-
սաց, որ Փրանսիան միշտ հաւատարմ
կը մնայ իւր նպատակին, որ է՝ նպաս-
տել քաղաքակրթութեան ու խաղաղու-
թեան գործին: Զնորհիւ պետութիւննե-
րի լիազատման միաբնակութեան, ընդհա-
նուր խաղաղութեան պարագանս հետ
կապուած բարձր շահերը մնացել են ան-
ձնուստի: Մոմիներեօր Կլարին յայտ-
նած զգացումները նոր ապագայի ան-
պաւորութիւններ և ազգերի շահերու խու-
թեան լրագրող զարգացման գործը վերա-
բնակում:

Դոմալիայի մայրաքաղաքում, հոմ-
ում, թագաւորն ու թագուհին յունուարի
1-ին ընդունեցին պառակտման և քաղա-
քային պետական հաստատութիւններին
ներկայացուցիչներին: Սենատի շնորհա-
ւորութիւններն պատասխանելով՝ թագա-
ւորն ասաց, որ նոր տարին սկսում է
այնպիսի բարեկալի պարագաներում,
որոնք կանխադրուած են խաղաղ ա-
պագայի լի արդիւն յայտնելով խաղաղան
ժողովրդի բարօրութեան համար:

Այսպէս, ուրիշ, ամբողջ եւրոպայում,
բայց Աստուծա-Ունգարիայից, նոր տա-
րուայ աթիւնը ընդունում է պայծառ
յոյսերով:

Ի տէր մարդկութեան խաղաղ բար-
բաւանման, պէտք է մաղկել, որ այդ
յոյսերն ի դերն չեննեն:

— Վայ թէ սխալ բան լինի...

— Հոգ չէ, գու գրել. թէ որ սխալ
կեղաւ, միւս անգամ էլ կը գրենք, թէ
«մեր անկախութիւնը չարաբացաւ»,
ներս է մտնում ծառան:

— Պարտն, գրաւարն կեկ ինիւթ է ու-
գում:

— Դէ լաւ, ասա թող սպասի, կամ չէ,
տուր էս կտորները դեռ չարեն, մնացա-
ծը յետոյ: Մի քիչ գրեմ... (Գրում է):
«Հոգիւրի քաղաքակրթութիւնն Թէ՛ քա-
ղաքական աշխարհում մի որոշ բան չը-
կայ, սակայն այդ անորոշութիւնը հենց
վկայ է սարսափելի փոփոխելիքի, որ
սպասում են: Փանք այդ փոփոխելիքն
դանի է, սպասելի չէ ոչ մի լաւ բան:
Պետութիւնները սպասում են, գնում են
են, բայց թէ գեո ինչ գաղանքներ
կան թագնում, այդ էլ յոյս տենք
մօտիկ արագաւորում տեսնելու, երբ ամեն
ինչ հրապարակի վրայ կլինի, մեր ըն-
թիւնները արեւելի աշխարհում: Թիւրքիան
իւր բարբարոսութիւնները շարունակելու
է անշուշտ, Աստուծան մարդ մտած
գիտում է շուրջը... Մի խօսքով. ոչ մի
յայտնի բան չկայ: Մեր ունեցած հա-
տաւ փաստերն երեկ կ'աշխատեմք շու-
տով երեան հանել...»:

Ներս է մտնում գրաւարը:

— Պարտն...

— Լաւ, լաւ, ասա, առաջնորդող տեղ
գրեք, № 12-ով շարեցէք, Կ. Պոլսի լու-
րը անմիջապէս ետեղ...

ԱՐԴԱՐ ԴԱՏԱՍԵՐՆ

Մենք մի անգամ տեսանք, մի անգամ լսեցինք զինտրական դատարանի անդամ, գնդապետ՝ Իվանենկոյին հոկտեմբերի 25-ի իրաւարանական ժողովում:

Բայց այդ էլ ժողով էր...
Նման ժողովներ շատ հազուադէպ են լինում: Այդ ժողովին ներկայ էին երկրիս վարչական բարձր և ընտիր ոյժերը, այդ ժողովին ազատ ժողով էր, իւրաքանչիւր Կովկասի բազմաթիւ հետաքրքրուող իրաւունք ունէր ներկայ լինել ժողովին, ուր քննուում էր Կովկասի համար ամենամարտական նշանակութիւն ունեցող մի խնդիր — աւագա-կուլթիւնների առաջին առնելու խնդիրը: Նմա այդ ժողովին երեքս, թէ ինչ անձն է գնդապետ Իվանենկոն:

Իվանենկոն իւր հառով, բացի այն, որ ցայց տուեց թէ ինչ ընդունակութեան, ինչ հոգեւորական ձիրքերի տէր է եղել, ցայց տուեց նաեւ թէ ինչ խորիմաստ և ազնիւ քրտի տէր է եղել:

Գնդապետ Իվանենկոյի նմանները պա-տիկ կարող են բերել միայնակ անուան: Գնդապետ Իվանենկոն այն մարզկանց կարգին է պատկանում, որոնց մի խոս-քը, մի շարժումը թաւաւած սրտիւր է դալարեցնում, սեւած կեանք է կենդա-նացնում:

Այդ անսակ մարզկանց ձեռին օրէնքը մի շահ է, որ մտորեալներին ցայց է տալիս երջանութեան ամուսնալարի: Այդ տեսակներն են, որ հաւատ են ներշնչում մարզկանց թէ ճշմարտութիւնը կարող է ապացոյց հանգամանքների շնորհիւ օժտկարի, թագնուի, միայն ժամանա-կաւորայէս, բայց լայաւու անհետանալ ոչ երբէք ըստ սեմ վարդապետի վը-կայութեան թէ՛ «ոչ իցէ ի ծածուկ, սր ոչ յայանկեցի, և գաղտնի, որ ոչ ծա-նեցի...»:

Այո, մեծ բան է ճշմարտութեան հա-ւատը. միանգամ որ մարդ կըրցեց այդ հաւատը, գնում է դէպք անկուս: Իշխան Արաշիձէի սպանութեան և մանաւանդ Եփրայիմի Խուրաբանի մե-ղաւորութեան գործը հաստատում է մեր ասածը և վկայում թէ ինչ մարդ, ինչ դատաւոր է գնդապետ Իվանենկոն...
22 օր քննէր նա Խուրաբանի գոր-ծը և այնպիսի հետազոտութիւն հաստա-ւոր, կարող ենք հաւատացնել, կատա-րեալ ունիւթիւնների հիմը կարող են հա-մարուել: Նա քաշեց վարդապետի և նրա ետս բաց արու մի ստղծի անտարան... Կարաբաղի վարք ու բարքով պայտից այդ գաւառի ոտակիւնութիւնը զուր տե-րից կամնում էր 13 հոգի կախել տալ, բայց Իվանենկոն թափեց:

Այդ բաւական չէ՞ նա գտաւ դաւա-ղելիներն:

Վայ դրանց...

Ա. Ազապեան:

«Շոր-Դար»-ի առաջիկայ համարը լոյս կը տեսնի շաբաթ օրը՝ յու-նուարի 3-ին:

—Մի կտոր հարկաւոր է ներքին լու-րերն ամբողջացնելու համար:

—Քանի առջ:

—Հինգ, վեց տող հերթէ է:

Քարտուղարը գրում է. «Տեղական մա-մուլը մեղանով է ապրում. յիշեցնում ենք, որ գրականական էթիկայի դէմ է մեր լրագրից նիւթեր առնել և աղբիւրը չյիշելը: Վեր առ:

—Մի քանի խառն լուրեր աւելի ղըը-կեցէք, երբեք երեսը չի կազմում:

—Հապա յայտարարութիւնները:

—Յոյրը խորոյ յայտարարութիւններն են, մի կուտի չկայ: Նոյնպէս և տեղա-կան լուրերը բաժինը պակաս է:

—Ե՛հ, այն անպիտան Խարաբաղցի էլ չեկաւ. զարմանալի մարդ է, միշտ ուշանում է:

—Ներս է մանում ծառան:

—Ահա տեղական լուրերը. Խարաբ-ըանը հիւանդ է, աղանիւնի ձեռքով է ուղարկել:

—Ճատ լաւ, շատ լաւ: Երկու լուր է, ձան-թագիցի մի օրիորդ իւր մօր հետ հարեանի հարկ զողանալիս բռնուել է. վերնագիրը դէ՛ք. «Պորհրաւոր գիւղ-ուած»: Միւսն էլ Արեւնայի փողոցում ջրմուղի խողովակը պատուել է. ժողո-վորդը ջուր առնելու համար երկուս-տեան փողոցն է գնում. վերնագիրը դէ՛ք «Սոսկալի անհոգութիւն»:

—Բայց ինչ կայ այդպիսի «սոսկալի», սովորական մի կան է:

Ք Ր Ո Ն Ի Կ Ո Ն

Մեզ հաղորդում են, որ Երեւանի թե-մակալի փոխանորդ Ներսէս եպիսկոպոս Խոյզավերդեանը արքութիւն է ստացել:

Այվազովսկու նոր ծովանկարների ցու-ցահանդէսից և նրա երկու նկարի վիճա-կարայից վնասուած թըքահայերի և յոյների օգտին գոյացել է 3,057 ռ. 45 կ.: Ցուցահանդէսը փոխադրում է Խարկով:

«Բերթ. Վեդ.» հաւաստի աղբիւրից հաղորդում է, որ գաւառական մամուլը նախնական գրաքննութիւնից ազատելու խնդիրը սկզբունքով վճռուած է դրա-կան մարզով: Առաջին լրագրից, որ պիտի ազատուի գրաքննութիւնից, «Կիւրեա-նին» լրագրին է լինելու:

Անդրկովկասի գերագլան ոստիկանու-թեան վերակազմութեան ծրագիրը քննող յանձնաժողովը որոշել է աւելացնել ուր-եաղնիկներ ռոճիկը մինչև 600 ռ. տարե-կան և վաղնիկներին, որոնք բաժանուած պիտի լինեն երեք կարգի, մինչև 420, 300 270 ռ.: Ներկայումս ուրեաղնիկները ստանում են 240 և վաղնիկները 180 ռ.: Յանձնաժողովը նիստերին մասնակցելու համար հրաւիրուած են գաւառականներ, իւրաքանչիւր նահանգից մի հոգի:

Երեւանի նահանգում աւագանիներն քա-ջութեամբ հետաւում են լինելու համար երեք թուրք վաղնիկներին Կովկասի իշ-խան կառավարչապետը նշանակել է ար-ծաթի մեղալիներ «քաջութեան համար» մակագրով՝ Գէորգեան ժապաւէնի վրայ կըծքին կրելու: Այդ շնորհին արժանա-ցող վաղնիկներն են՝ Նալի-Բայրամ-օղլի, Մահմէդ-Թաղի Մուլա-Իբրահիմ-օղլի և Ջաֆար-Ալի Դուլի-օղլի:

Թիֆլիսում առաջին գիշերօթիկ ապաս-տանարանը բացուելուց յետոյ, սոյն յու-նուարի երկրորդ կիսում մտադրութիւն կայ երկրորդ ապաստանարանը բանալու 10-րդ քաղաքամասում:

Գետերուլուում հիմնուելիք առևտրա-կան բարձր դպրոցի համար սեման ծրա-գիր մշակող առանձին յանձնաժողովը վերջացնում է իւր աշխատանքները: Ար-դէն մշակուած են այդ դպրոցում աւան-դուելիք առանձին գիտութիւնների ծրա-գրները:

—Հոգ չէ. խորը վերնագիր դէ՛ք, որ հասարակութիւնը հետաքրքրութեամբ կարդայ: Գնա:

Գրաշարը իւր նիւթերը, իսկ ուսուցի-չին էլ իւր պակաս համարն առած դը-նում են դուրս:

—Այս եղաւ. հիմա արտաքին տեսու-թեան համար լուրեր չկան: Ելի լրագր-ների հին համարները թերթիւնը, ելի թէ թողած բաներ լինին. հասարակու-թիւնը թոյլ յիշողութիւն ունի. հին նիւ-թը կարելի է նոր յաւելումներով ա-ւաղարկել: (Թերթում է հին լրագրներն ու քաղաքական լուրեր քարտէս: Հնչում է դրան զանգը):

—Մտէք:

Գ. ՏԵՍԵՐՆ

Ներս է մանում մի պարոն:

—Ո՛ւր է խմբագիրը, խնդրեմ ասացէք:

—Միայն առաւօտները կարելի է տես-նել:

—Ո՛րտեղ:

—Արտաթուման, հիւրանոց № 4:

—Գժարողարար չեմ կարող մնալ, բայց կարելի չէ խնդիրս ձեզ յայտնի:

—Ինչու չէ, համոցէք:

—Անցեալները Բագուից լուր էլիք հա-ղորդել, թէ Գ-ը վախճանել է. նա իմ հօրեղբայրն է...

—Հնա, կարծես թէ մի այդպիսի բան կար...

—Այո, այո. բայց նա կենդանի է,

ուստի խնդրեմ հերքէք այդ լուրը:

Պետական խորհրդում սոյն յունուարին մի ծրագիր է քննուելու ճանապարհների հաղորդակցութեան միւնիստրութիւնը վի-րակազմելու մասին:

Նույնու դաւառի վարդաշէն գիւղից «Կովկազ»-ին գրում են, որ գաւառա-պետ Գ. Վ. Ասանիձէն տեղական ժողո-վրդին այս օրերս յորդորել է մասնակ-ցել տեղւոյն երկրասան ուսումնարանի համար յատուկ շէնք կառուցելու գործին: Հասարակութիւնն այդ բանի համար պը-տաւորուել է տալ 3,500 ռ., իսկ նա-հանգի դեմստովային գումարներից յառ-կացրած է 1,500 ռ.: Գաղացական գործը Նույնու դաւառում առհասարակ աջոյու-թեամբ աւաջ է գնում. արդէն համա-խօսականներ են կազմուած ուսումնա-րանիւր բանալու՝ Նիժ գիւղում—Երկրա-սեան, Եաղուրում, Արիֆիւրքեւում և Գալուրում—միլիտանս:

Գիւլաւաղսից հաղորդում են, որ մը-տադրութիւն կայ առաջիկայ սեզոնին Կովկասի հանքային ջրերը միացնել հե-ռախօսի ցանցով:

«Նով. Օր.» իրեն լուր հաղորդում է, թէ երկրագործութեան և պետական կա-լուածների միւնիստրութիւնը մտադիր է ընդարձակել Կովկասի ֆիլոքսերային մասնաժողովի գործունէութիւնը, երկրա-գործութեան միւնիստրի Կովկասի հաւա-տարմատարին կից եղած գիւղատնտե-սական խորհրդի ձև աւալով նրան:

Իշխան Կ. Բագրատիւն Մուլաբանիկին այնքան առաջ է իրեն դրում, որ հա-ւառակ բժիշկների կարգադրութեան ար-դէն հաքած շրջում է իւր սննեակում և թէպէտ բժիշկները գնդակը դեռ չեն գտել և ուրեմն չեն հանել գնտակը, գուցէ չի էլ մնացել մարմնի մէջ:

Պիւշչեվսկու կինը Վիննայից հեռա-գրով դիմել է Թիֆլիսի պ. Նահանգա-պետին թոյլատրութիւն խնդրել հանգը-ցային մարմնի թիֆլիսից Օդեսսա տե-ղափոխելու: Ինչպէս խմայանք պ. Նա-հանգապետը թոյլ է տուել:

Մեզ խնդրում են տպագրել հետեւեա-լը. «Քաղաքիս Միլիտանտ փողոցի վը-րայ, Ն. Դիմս վիճակագրական պատահա-նի առաջ հանդէս է դրուած մի լուսա-նկար պատկեր—գաղանաւար սպանուած Բագրատ Միլիտանտի դուրսը, որ կըտ-

—Հաստատ գիտէք որ մեռած չէ:

—Երկուսը թուով նամակ է դրել իւր ձեռքովը, ահա նամակը: Գիտէք թէ մըքան անախորժ են այդպիսի անդէպ հանաքները:

—Ճատ լաւ, պարոն, լուրը կ'աղղիմ...

միայն այն պայմանով, որ երբոր մեռնե-լու լինի, առաջին անգամ ինձ հաղորդէք այդ...

—Ճատ բարի: (Գուրս է գնում):

Ե. ՏԵՍԵՐՆ

Քարտուղարը մինակ նստած գրում է. «Որքան էլ որ պարսաւենք, դարձեալ քիչ է այն թիֆլիսեցիները, որով ամենա-սխալ լուրերը տարածուած են և ընդու-նելութիւն գտնում: Անցեալ օրերը յայտ-նել էինք, որ պ. Գ-ը վախճանել է. բայց երկուսը թուով նրա գրած մի նամակը մեր առաջն է, որ հերքում է մեր լուրի ստուգութիւնը: Ցաւում ենք, որ գտնուած են մարդիկ, որոնք մոլորեցնում են մեզ հաւատացնելով, թէ իրենք մեր թերթի բոսն տարուայ թղթակիցն են և... առա-լուր են հաղորդում: Մենք այսուհետեւ աւելի զգոյշ կը լինենք և չենք խաբուիլ հաւատացնողները, թէ 20 տարի մեր դրօշակին ծառայել են. մենք մեր աշ-խատակիցները գրքը ճանաչում ենք»:

2. ՏԵՍԵՐՆ

Ներս է մանում գրաշարը:

—Արաքին լուրերը բաժինը դատարկ է, գտն է մի կողմն նիւթ պէտք է:

—Վեր առ այս լուրերը. մի քանիսն

բիւ էր հարգաւոր եղբայրը, գիտեմքների 3-ին: Խաւարած աչքեր, արեւնաթաթաւ ճակատ—այս բոլորը այնպիսի ճնշող ու սոսկում առաջանող սպաւորութիւն է գործում, որ առանց մի գառն հառաչի, առանց մի խոր ցնցումի անկարելի է հեռանալ լուսանկար պատկերից: Սոս-կումն ու վրդամանքը աննկարագրելի է գտնում, երբ լուսանկարի տակ դըռ-մուած հետեւալ սրտայոյզ բառերն է կարդում. «Քաղաքայ Միլիտանտի գլու-խը, որ կարել է եղբայրը»: Թիֆլիսի ա-ռաջնակարգ փողոցի վրայ հանդէս գնել մի այդպիսի վրդակցուցիչ լուսանկար, կարծում ենք ոչ միայն թոյլատրելի չէ, այլ և նկատողութեան ենթարկելու ար-ժանի: Ջարմանք, որ մինչև օրս ոտաի-կանութիւնը անուշաղբութեան է մատ-նել այդ սերտ ու հոգի յուզող պատկերի հանդէս գնելը և չի պատկերել ցուցա-հանդիսից վերջինը այդ: Պատկերի ա-ռաջ կանգնում են ամեն հասակի մար-դիկ, ևս առաւել մատաղ սերունդը, որ միշտ հետաքրքրուած կանգնում է այս ու այն խանութի պատուհանի առաջ և դիտում հանգէս դրուած իրերը. մրախի ծանր ու յուսակաւոր սպաւորութիւն կը գործի մանուկ ու դուստր սրտին այդ շարադէս ու պախարակելի գործողու-թեան լուսանկարը՝ թողնում ենք ըն-դեցողի պատասխանին: Սոյն սովորով հրաւիրում ենք ում անկ է ուշադրու-թիւն դարձնել, որպէսզի այդ վրդակց-նող պատկերը վերանայ ցուցահանդիսի պատուհանի առաջից»:

Մեր այն սովորական բաժանորդները որոնք դեռ բաժանորդ չեն գրուել, շա-րունակում ենք ուղարկել «Նոր-Դար»-ը: Եթէ կամենում են և ներկայ 1898-ին ստանալ «Նոր-Դար» թիւը շտապին բա-ժանորդագրուել, հակառակ դէպքում, պատասխան ծախքից առաջացած վնասը խմբագրութիւնն իւր վրայ առնելով, կը դադարացնէ թիւը թիւ ատարքումը:

ՆՈՐ ՏՆՈՒՄՆԱՆ ԱՆՍՊԱՍԵՆԻ ՆՈՐՈՒԹԻՆ

Վիննայից, գիտեմքների 24-ից «Նովո-ստի» լրագրին հետադրով հաղորդում են հետեւեալ աղմկայոյզ համարը:

Վիննայի սպամիստրութիւնն (էմբրի-օլոգիստ) ինտիմալուր նախագահ պը-ֆեստը ձէնելը, իրը թէ, հնար է գտել կինդանիները սերմից երկու սեռի մարդ չլինել: Այդ բանն անուում է նա, իրը թէ, առանց քիմիական միջոցների:

—Այժմ նիւթ կ'աւելանայ:

—Պաշար պահեցէք:

Ե. ՏԵՍԵՐՆ

Առանց զանգը թափելու ներս են մանում մի քանի ուսուցիչներ, գործա-կատար և ախոռներն առնելով՝ նստում ու սկսում օրուայ լրագրները թերթիկ, իսկ քաղաքագրը իւր Լոնդոնից, Էլմիտ լուրերն է շարադրում:

—Պարոն քարտուղար, կարդացէ՛ք, հակառակ թերթի մէջ մեր բալը քարեր են շարադրել. ինչ բաւանցիկ տեղի է է: Ահա, ևս ժամանակ չունիմ: Մի լուս ներկեցէք:

—Հա, կարդացի, ձեր մասին մի քանի խօսք էր ասած...

—Հապա պ. Տ-ի գովասանքը. հրէշը բռնել հրէշապ են շինել. մի մեղակա-րէք դրանց է:

—Այո, ձեր ուսուց-ուսուցչին գովել էին... Կէ՛ք ձեր ստուգադրութեամբ դրե-ցէ՛ք, ապե՛ք...

Սկսում են աղկալիւրաւոր վիճել, թէ ինչ պէտք է անել, որ թերթը բարձ-րանայ, հետաքրքրել դատաւայ...Իւրաքան-չիւր իւր փորձ ցան ունի:

—Դէ, պարոններ, փողոցայ համարը պատրաստ է. վեր կայէք:—Կորում է քարտուղարը ընդհանուր վէճը:

Ուսումնիկ.

3) Մեղք, լաճողանք:

Հուլիս եղջիր: Այդ տեսակով բարեկա-
թիանս չափ ու ռահման չկար: ԽՆՆԱԿԱՆ,
ինչպէս ամուսնացած մի պատուաւոր
անձի տալ այդպիսի պատուանշան: Նը-
րանք վայրենիներ էին, և չէին հասկանում
իրենց աւրած անբարեբաւարութիւնը:
Ուղիցի յետ ուղարկեմ, բայց եւր լսեցի
թէ աչդ պատուանշանը և կոմսի տիպոս
է ապիտ, մօտս պահեցի, մարտնով տի-
պոսի համար ինձ հասցրած վերաւորանքը:
Գոմս Գէլա Զէլյանի լիքի:

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԿՐՈՒԹԵՆ

Յարգւոյ խմբագիր.

Ամսիս 13-ին Գովկասի հայոց բարեգ. ընկե-
ութեան Կարսի ձեռքի օգտին. կայացած մի
պարենիկով, որից մօտը ստացուեցաւ 470 ր.
40 կ., իսկ ծախքերի համար պետական գրող-
ներէ արժէքի հետ միասին վճարուեցաւ 91 ր.
15 կ., զուտ արժէքը մնաց 379 ր. 25 կ.:

Թող տուք, յարգւոյ խմբագիր, նոյն ձեռքի
վարչութեանը հրապարակապէս շնորհակալու-
թիւն մատուցանել այն յարգելի անձանց,
որոնք չը խնայեցին իրենց ջանքերը պարենի-
կովքը ամեն կերպ արգելադրելու դարձնելու
համար:

Վարչութեան նախագահ՝ Ս. Բաղդասարեան
Աղագ-գործավոր՝ Ս. Գրիգորեան

ՔՐԷԼԱՅԵՆ ՅԱՆՑԱԽՈՐԵՆԵՐԸ ՊԵՐՍՎԱՍՏԱ-
ՆՈՒՄ

Յանկանալով ընկերացողներին ծանո-
թացնել Պարսկաստանի դատարաններէ
գործունէութեան հետ, հարկ համարեցի
նկարագրել նորերս պատահած մի անցք,
իբրեւ մի քննող պատկեր այսպէս կիսա-
քից:

Պարսկաստանը այն նահապետական
երկրներէն է, ուր չկայ որոշ օրէնք
պաշտպանելու անգործին զօրաւորեց, աղ-
քատին հարուստեց. այս կերպով ամեն
բան կախում է դատարանի քմահաճու-
թիւնէն, հետեւեալ կարգաւոր է ընձա-
նիւր մեծ դեր են խաղում:

Իբրեւ կրօնական օրէնագիր ծառայում
է Ալ-Կորան-ը, որը պրանից տաճնակ
դարեւ առաջ Մահմէտը թողել է իս-
լամներին համար իբրեւ կրօնական ուղի-
ցոյց և որի արարական լեզուն ամեն իս-
լամի համար հասկանալի չլինելով՝ դա
էլ մուլաններին (կրօնաւորներին) ձեռքում
իրեն մի գործը բաւական նպատակ է
ազգէտ և Ֆիսախիկա ամբարնին իրենց
կամքին ծառայեցնելու համար:

Եւ ահա այդ է, այն հիմնական պատ-
ճառներէն զվարուրը, որ Պարսկաստա-
նում ամեն մի կրօնաւոր վայելում է մեծ
յարգանք և մի շարք իրաւունքներ, որից
եւրեմն պետական արշաւաններին իսկ
զուրկ են:

Այս օրերս մի հայ կամենալով իւր
բարեկամներին մի ընթերցող տալ, հրա-
պրել էր մօտ երեքուն հարկ պատուաւոր
անձինք. հիւրերի թիւում եղել են 7 հոգի
պարսիկ, որոնց 4-ը եւրոպացիներ էին
և 3-ը ամանորով մօտ ծանօթներ:

Հիւրերը որոշեալ ժամին հաւաքուել
են ընթերցել և ուրախ արմատաւորեան
տակ հնաւցիւ. մնացել են պարսիկ հիւ-
րերից 2-ը և մի հայ, որոնք իրանց բնա-
կաւաններին հետաւորութեան պատճա-
ռով համաձայնուել են զիջելու այդպիսի
երթօնեաներն էլ զիստ գնացած չեն լի-
նում:

Ժամը 2-ին սկսում են դուր թափել,
ծառան բացում է և տեսնում շուր պար-
սիկ, որոնք ցանկութիւն են յայտնում
նրա դուր. ծառան ակամայ համաձայ-
նուելով առաջնորդում է ինքնակաշ հիւ-
րերին դէպի սենեակը. երբ հասնում են
սենեակի դռանը, նորէն իրենց մէկը ընդ-
դրում է իւր ընկերոջը զինաթափ լինել
և այնպէս նրա գնալ, վախճանալով, որ
ներսում մի վիճարարութիւն տեղի ունե-
նայ և բարկացած ընդունում մի փորձանք
պատահել: Հակառակ ամեն թախանձա-
քի, որ լինում է միւս ընկերների կող-
մից, նա չի համաձայնում, հետեւեալ
հիւրերը մարտնչում վճում են վերա-
դառնալ, որը և իսկոյն կատարում են:

Պուրս դալով փողոց սկսում են իրար
հետ կուռել: Դրանից տարւ ըստ յետ
երթօնեաներից մէկը դուրս է գալիս,
իւր տունը գնալու դիտարարութեամբ,
երբ հասնում է փողոցը, կուռնիների
ձայնը աւելի ևս բարձրանալով աղաղակի
է փոխում: Տան տիրոջ ծառան այնպէս
կարծելով, որ իրենց հիւրին (երթօն-
աին) մի զփաղտութիւն պատահեց,
վազում է օդնութեան, բայց իսկզ-
ծառան փողոցի դուրը բացելը և յան-
կարծակի վերադարձելը մէկ է լինում.
կուռնիներից մէկը իսկոյն սուրը կո-
խում է ծառայի ազդրը: Վերադա-
րում ծառան դիմում է դէպի ներս և
հասնելով բակի տարածութեան՝ հաղիւ
թէ ուժանայաւ վայր է ընկնում: Այդ
միջոցին աղաղակն այնքան է ստատկա-
նում, որ դուրս են թափւում բոլոր ծա-
ռաները, հիւրերը և տնեցիք: Փոխուց-
նորէններից մէկի գատարակը բոլորովին
կարծած է լինում և գլուխը ծննդ կը-
պով վերադարձում: Ամենքը, թէ հիւրերը
թէ երթօնեաները և թէ նորէնները, ո-
րոնց թիւին էր պատկանում շարագործը
փախչում են: Տան տէրը ճարահատաւ
երկու վերաւորեաններին, որոնց մէկը
իւր ծառան էր, միւսը նորէններից մէկը,
բերել է ապիտ ներս, առանձին սենեա-
կում խնամել տալիս մինչև վերադարձնե-
րի հասնելը: Առաւօտը սուրտին էլ
փոխադրում են մի պարսիկ երան, որին
հայը վճարում է օրական մի քանի դրան
ծախս: Տանտիրոջ ծառան դեռ կենդանի
է, գուցէ և ապրի, իսկ միւս պարսիկը
առաւօտը մեռնում է:

Եւ քիչ էք կարծում, մի մեղաւոր հա-
մարեցեալ և ով արդարացաւ. յանցաւոր
պարսիկը, որ մի հարուստ վաշխառուի
որդի է, մինչև այժմ էլ ազատ չըլծում է
չուկաներում. իսկ օտարկանութիւնը հեղ-
թով մի առ մի հիւրերին (այդ ժամա-
նակ եղողներին ի հարկէ), երթօնեան-
քին և տանտիրոջը ձերբակալելով՝ նը-
րանց հարստութեան համեմատ սուղանք-
ներ է սրտում, իսկ բուն յանցաւորին
մատերի արանքով են նայում. ի հարկ է
ամենքը հասկանում են, որ յանցաւորը
իւր այդ ազատութիւնը գնել է մի խո-
շոր գումարով:

Այսօր հաստատ աղբիւրներից իմացայ,
որ դէպքի միւս օրը, առաւօտը կանուխ,
յանցաւորի աւագ կողայրը մի քանի
փայլուն սոխներ է բաժանել ում հար-
կին է, մեռնողի մօրն էլ առել են որ-
դու արնեղներ:

Վերջացնելով խօսքս դալիս եմ, այն
կողակցութեան, որ պարսկաստանում
զուրկ պահելու համար մարդ պիտի կամ
օտարահոգատակ (տոմսաւորացի ուստայ
և անգլիացի) լինի կամ Մարգարէի սե-
նդին պատկանի.

Նորիկ.

Թարգմ. զեկտ.

ԳՐԱԳ Ի. Դ. ԴԵԼԵՆՆՈՎ

Անցած դեկտեմբերի 29-ին Ռուսիան
մի մեծ կարգաւ ունեցաւ. կարճատե-
մանը հիւանդութիւնից յետոյ 70 տարե-
կան պատկառելի հասակում վախճան-
ուեց լուսաւորութեան միջնորդ գրաֆ
Իւան Դաւիդովիչ Դեկտեմբեր—պետական
մի հանձնարի գործիչ, որին Ռուսիան
շատ է պարտական:

Ինչպէս յայտնի է, գրաֆ Դեկտեմբեր
ծաղումով հայ էր: Նա ծնունդ էր 1818
թուականին, ուսումն աւարտել էր Մոս-
կուայի համալսարանում, որից յետոյ մտել
էր Նորին Կայսերական Միջնորդեան
սեպհական գլխաւի երկրորդ բաժան-
մունք, ուր, ի միջի այլոց, մասնակցում
էր օրէնդրական աշխատանքներին, նա-
նաւոր գրաֆ Բլաւոյովի գեկտեմբերեանի:
1854 թ. Ի. Դ. աղանդաւորներին վե-
րաբերելու գաղտնի մասնաժողովի գոր-
ծերի կառավարել էր նշանակում, իսկ
1858 թ. Պետերբուրգի ուսումն. շրջա-
նի հոգաբարձու: Այնուհետև Դեկտեմբեր
գրաքննչական գլխաւոր մասնաժողովի

անդամ էր, իսկ յետոյ—լուսաւորութեան
միջնորդութեան գեղարարականի դի-
րեկտոր: 1861 թուին Դեկտեմբերի գոր-
ծունէութեան մէջ մի կարճատեմ ընդ-
հատում եղաւ, բայց յետոյ նորից պե-
տական ծառայութիւն մտաւ—ստանձ-
նեց Կայսերական հասարակաց գրադարա-
նի դիւրեկտորի պաշտօնը և ապա վերո-
տին Պետերբուրգի ուսումնարանական
շրջանի հոգաբարձու նշանակուեց: 1865
թ. սենտաբր նշանակուեց, 1866 թ.—
լուսաւորութեան միջնորդի օգնական,
իսկ 1867 թ.—պետական խորհրդի ան-
դամ: Վերջապէս 1882 թուին Դեկտեմ-
բեր նշանակուեց լուսաւորութեան մի-
նիստը և ցմահ վարում էր այդ պաշ-
տօնը:

Ռուսիայի լուսաւորութեան գործում,
ասում է «Կալկա» լրագիրը,—նշանա-
ւոր շատ գործ էր սկսում և աշխու-
թեման վերջացած են հանդուգնալի մի-
նիստը եղած ժամանակ: Դեկտեմբերի օ-
րօք կազմուեց ուստական համալսարան-
ներին կանոնադրութիւնը, նրա օրօք բա-
նուեցին Տոմսիկի համալսարանը և տեխ-
նիկական բարձրագոյն ուսումնարաններ
Նիստուայում և Խաբովսկում, նրա մի-
նիստը եղած ժամանակ ընդգրկուեց
կառավարական գիմնադիմնելում ուստայ
հիւրի ուսման ծրարիւրը՝ հին լեռնների
հետ համեմատում: Պրիբաւորան երկրում,
տեղական ժողովրդին ուսմանի հետ գա-
նալու նպատակով, Դեկտեմբերի ձեռնե-
ցութեամբ բացուեց մօտ 2000 գիւղական
ուսումնարան, և արքունական ուսումնա-
րանների իրաւունքներ ունեցող գաղտ-
նելում ուստայ լեզուի ուսումը պարտա-
գիր կացուցուեց, Դուրստի համալսա-
րանը վերակազմուեց, լուսաւորութեան
միջնորդութեան իրաւունքներին են
թափուեցին Պետերբուրգի և Մոսկուայի
ուսումնարանական շրջանների բարձրա-
կան և լուսաւորական եկեղեցական ուսում-
նարանները, ինչպէս և հայոց եկեղեցա-
կան-միաբան ուսումնարաններ Անգլիոյ-
կառում:

1888 թ. տօնուեց Դեկտեմբերի պետա-
կան ծառայութեան 50-ամեայ յօրեկա-
նը, և նրան Դեկտեմբեր անուանեց:

ՄԱՍՈՒՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

«Մուգ. Կալ» իբրեւ լուր հաղորդում է,
որ Կալկասուս պոլսեանները դատարան
մացնելու խնդիրը քննութիւնը պետական
լուրբարում Կալկասուս է յետադա-
տաւորելով, որը վերջնականապէս հա-
ւաքումս վրէժիտ աչք լսելով վերադար-
մանը բոլոր շարքերից անդադրութիւն
ները: Կալ սակ յիշեալ լրագիրը հաս-
նալ գլխաւորութեանը է տեսնում.

«Մինչև անգամ այն դէպքում, որ իմէ շատ
տակերում զգուստիս բաւական թիւով այնպիսի
տակեր, որոնք իմանաւ ուստայ լեզու և կար-
գանա կատարել երկուստեանը պաշտօնը, այ-
սուսմանայից այդ տեղերում պէտք է մացնել
երկուստեանը դատարան: Ինչու այդպիսի տե-
ղերը զրկել այդ դատարանի բարեբանից մե-
այն եղաւ համար, որ գաւառները և քաղաքնե-
րը ուստայ մէջ չի կարելի մացնել այդ դատա-
րանը: Ժողովուրդը շատով կը հաւանայ թէ որ
քան կարեւոր է երկուստեանի գաւառները, ուս-
տայն այս գաւառներում, որ այդ դատարանը
չի մոռնում ուստայ լեզուն իմացողներին պա-
կասութեան պատճառով, նա կը ձգտի սովորե-
լու պետական լեզուն, որպէսզի այդ ճանապար-
հով ներթափանցի ուստայնայից աղաւ կենսական
գաւառները: Իայն իմէ նոյն իսկ (որ չենք
կարծում) ոչ մի տեղ անհրաժեշտ տալաններ
չկանուին երկուստեանից դատարան կազմակը-
պելու համար, այնուամենայնիւ պէտք է թէկուր
ուրիշ ձեռով ժողովրդի նրկայացուցիչներ մացը-
նել քեզական դատարանը: Մինք այսպէս ենք
կարծում ոչ թէ նրա համար, որ դատարանի
մի օրէն ուրիշ ձե կարող է համեմատուել եր-
գուստները գաւառների հետ կամ փոխարինել
նրան, այլ միմիայն այն պատճառով, որ, մեր
կարծեցով, ժողովրդի համար աւելի լաւ է, երբ
պետական դատարանն ունենայ տեղական կեն-
թի բոլոր կողմերին ծանօթ օգնականներ, քան
թէ ամբողջ տարիներ սպասել, մինչև որ տա-
րածուի ուստայ լեզուի գիտութիւնը, և դատ-
ուել իւր հասկացողութեանը և ուղղորդու-
թիւններով իրենց հետո դատարանով: Բայց

դատարանի այդ ձեք պէտք է լինի միայն ժա-
մանակաւոր, մինչև որ հնարաւոր լինի երե-
սեալների դատարան կազմակերպել:

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՅՈՒՐԱՐԱՐ. 28 դեկտեմբերի.—Այս-
տեղ վերջապէս քաղաքային ժողովարան
բացուելու հարցը մօտ է իրագործման:
Յունուարի 1-ից կը բացուի նա, որով
քաղաքիս, այսպէս ասած, ինտիլլիգենտ
դատակարգը կունենայ մի վայր, որտեղ
կկարողանայ իւր ազատ ժամանակներում
հաւաքուել, միմեանց տեսնել, խօսակցել
ու կարգաւ: Ժողովարանն ունենալու է
և՛ իւր գրադարանն ընդարձակ սեղանով,
իւր վրայ դարստած սրբերական հրա-
տարակութիւններով: Այդ սեղանը իւր
շուրջը նստած յարգելի անդամներին մը-
տաւոր սեղանը է մատակարարելու: Հա-
ւասարի ենք, որ լրագրներով և ամսա-
գրներով ծանրաբեռնուած սեղանի դէմ ի
նստող պէտք է դուրս գայ կանաչ սեղա-
նը խաղաղ զինքի կողմով ծանրաբեռ-
նուած: Յանկալի է սակայն, որ ասպա-
րէզը մնար առաջին սեղանին:

Կարմուկ հիւանդութիւնը վերջիւս բս-
կեղ է ստատկանալ և զոհեր էլ տանել:
Հայ քաղաքում մի տուն, որ կարմու-
կը մուտ գործած չը լինի: Շրջակայ գիւ-
ղերում էլ կայ բկացաւ, որը բարեբաղ-
տաբար շատ թոյլ լինելով, բաւականա-
նում է լոկ երեքսաների բուկն արտա-
քուստ մեծ ուռնոցը պոչացնելով և 3—7
օր հիւանդ պառկեցնելով:

Մական կարմուկ, բկացաւ ինչ են
ժողովրդի, մասնատող գիւղացիներին հա-
մար, գիւղական վաշխառուները արարը-
նիւրի գէտ: Յայտնի է, որ մեր գաւառն
այս տարի միմիայն մեծ վնաս ստացաւ.
Իսկ այժմ իմէ գիւղացիք մի բան
փոխորդել կարողացել էին միմիայն աւե-
րել ասամանից, այն էլ ընկնում է վաշ-
խառուի արդարեւ ձանգիւր.—մի պէտք
է ուշադրութիւն դարձնել:—Մերան յու-
ղիւ տեսարան է ներկայանում, երբ մարդ
տեսնում է գուտղ վաշխառուի խորտա-
կէմը սպանական հայեացքով, երբ
վերջինս գնում է դատարանական պրի-
տաւով իրաւով գէտ իւր գոհի պարտա-
պանի սուրը: Բայց ով կարող է տեսնել
և դիմանալ պարտապան գիւղացու և նը-
րա ընտանիքի ձիւն ու աղաղակը, աղա-
շտուն ու պաղատանք: Սրբելով 100-ից
12 տոկոս առնելն յանցանք է ձանաչում
և կի՛ն հաստատուել, որ մէկը 12-ից
բարձր տոկոս է առնում նրան օրէնքը
զը պատառարտել ըստաւորութիւնում,
բայց ով է հասկացնում գիւղացու սոյ-
նանան խնդիրն պաշտպանող օրէնքի
գոյութեան մասին: Մեր միամիտ քա-
նանախերն այս մասին մոռնել անգամ
չեն ուրում, և խեղճ, սուլա գիւղացին
ապիտ է 20—25% առանց հաշուի առ-
նելու իւր ստրուկ գաւառը պարտա-
տելի առաջ:

Հակ-Հասան:

ՄԵՐՈՎ, 20 դեկտեմբերի.—Ահա հասել
ենք ներկայ տարուայ վախճանինն չուտով
սոր վը դնենք նոր տարուայ չէմքը.
բայց և այնպէս մեղանում դեռ մնում են
առկալն մնացած խնդիրներ: Մեզանում
չկայ քաղաքային ինքնավարութիւն, որ
վարչական խնդիրներ առաջ բերի. չը
կան աղաղակն հաստատութիւններ ու
զանազան ընկերական հիմնադրութիւն-
ներ, որ խնդիրներ առնելով հասկանա-
թէ խօսքս դրանք մտնուի է: Ոչ մեղա-
նում զրանցից ոչ մէկը գոյութեան չու-
նի. խնդիրներ առնելով մեր խօսքը վե-
րաբերում է կիսաբի առօրեայ խնդիր-
ներին. այնպիսի խնդիրներ, որոնք դո-
հացնում են մարդու հոգիւր ու մտա-
ւոր աշխարհը:

Մեղանում վաղուց է, որ խօսում ու
զրում է կիսակնիքը հանդուսնայու և
սուրը պահելու մասին՝ նա մանաւանդ
ի նկատի ունենալով դորանկատարների
ճնշումը գրութիւնը, սակայն այդ խնդ-
րի

զիրը մինչև օրս դեռ իւր վերջնական
լուծումն չէ ստացել: Կիսակնի օրերը
խանութները մինչև կէս օր փակելով,
զրանով գործակատարների զրութիւնը
չէ բարօքում, որովհետև նրանք սակա-
րուած են լինում, առաւօտեանից մինչև
կէս օր, խանութի վերաբերելու մանր-
մունք գործերով գրաւուելու. էլ սրտե-
ղից կըլինի ազատ ժամեր, ուրիշ օգտա-
ւէտ բաների մասին մոռանելու: Նոյնպէս
քանիցս անգամ խօսուել ու վճուել է
գրադարան-ընկերացարան ունենալու մա-
սին, որը մեղանում «գալի է. սակայն
այդ խնդիրն էլ մնացել է լոկ խնդիր,
չնորհի մեր անտարբերութեան:

Որքան յիշում ենք, գրադարանի հար-
ցը մեղանում դեռ 1888 թուականից է
յարուցուել և այդ նպատակով մի որոշ
գումար ժողովուրդով այն ժամանակ և
զանազան գրքեր բերել տալով գլուխ հ-
կաւ գրադարանի գոյութիւնը. սակայն
չնորհի գործին նպատակով անդամների
անտարբերութեան, գրադարանի գոյու-
թիւնը մի տարուց աւելի չտեսց: Այնու-
հետև քանիցս անգամ գործաւ հարց է
բարձրացել այդ առթիւ, սակայն սր-
ձագանք չէ գտել: Մենք հաստատ հա-
մարում լինելով, որ էլի գրելով է բան
լինում, որ մամուլը իւր աղբեցութիւնն
է ունենում, ուրախութեամբ պիտի դը-
րենք, որ նոր տարուայ առթիւ մեր հա-
տաքարութեան մեծամասնութեան մէջ
պարճաւ գրքի է գրադարանի և կի-
րակները սուրը պահելու, այսինքն ամ-
բողջ օրը խանութները փակելու գովելի
միտքը:

Միայն գրադարան-ընկերացարանի, կի-
րակները սուրը պահելու խնդիրները
չեն, որ գրադարանում են մեր հաստա-
րութիւնը մի մասին, այլ և եկեղեցու
խնդիրն է, որը գտնում է ցաւալի դրու-
թեան մէջ... Արտաքինը բոլորովին ա-
ւարած չլինելու պատճառով շատ ան-
շուք է եկեղեցին: Եւ նորեքը ստորո
աւելու է խօսելու: Բայց ներքեցէ, որ
սրտնջում ենք այդ առթիւ, եղածն
էլ դեռ շատ է. շատ չէ հաղա ինչ է,
ոչ համար է, եկեղեցին, քանի որ ժո-
ղովրդիցը տոմսներով եկեղեցու երես
չի տեսնում: Զարմանալի գրութիւն:
Սրա պատճառը չկարողացանք լուծել:
Գահաւան իրեն տրդարանում է թէ
«ժողովուրդը եկեղեցին չի գալիս ժամա-
տացութիւնը մօտ համար է» (պրծմա դը-
նաց): Իսկ ժողովուրդը ընդ հակառակն
է սիրում: Այստեղից երևում է, որ յի-
րաւի հօտն ու իւր հովիւր դեռ այսօր
միմիայն իւր կարողացել միմեանց մօտե-
նալ ու գրաւել միմեանց սէրը...:

—Անցեալ տարուայ ընթիւնի հա-
ցրած շարքերները, որոնք միւս կողմից
էին ծանրացել մեր հոգեւոր վրայ, նը-
կայումս առժամանակ մոռացութեան են
տրուած:

Ամուս շարունակուող թույլ անկը,
ձմեռուայ պատճառով ալիս չըկայ: Մա-
նիտարանի հիւղութիւնը քաղաքիս
մարտի միւս վերաբերմամբ պակաս չէ
նպաստում:

—Մերվից դէպի Կուշկա չինուող եր-
կաթուղու գիծը եռանդուն կերպով ա-
ռաջ է տարւում հաղաբարտ բանտարնե-
րի ձեռ

УСЛОВИЯ ПОДПИСКИ

ПОДПИСКА

Въ 1-го января 1897 года „КАВКАЗЪ“ выходитъ под редакціей

В. Л. Величко.

Въ 1898 году газета будетъ издаваться по той-же программѣ, какъ и въ прошломъ году.

Редакция будетъ попрежнему получать спеціальныя телеграммы и корреспондентскія изъ обихъ столицы, а также очерки столичной жизни; попрежнему будутъ помѣщаться «Откровенныя речи», Л. Величко, и веселые фельетоны («Арабески»), Биноля.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА ОСТАЕТСЯ БЕЗЪ ИЗМѢНЕНІЯ, А ИМЕННО:

Съ доставкою въ Тифлисъ:	Съ пересылкою иногороднымъ:	По почтовому союзу:
На годъ . 11 р. 50 к.	На годъ . 13 р. — к.	На годъ . 18 р. 40 к.
„ 1/2 года 6 р. — к.	„ 1/2 года 7 р. — к.	„ 1/2 года 10 р. — к.
„ 3 мѣс. . 3 р. 50 к.	„ 3 мѣс. . 4 р. — к.	„ 3 мѣс. . 6 р. — р.
„ 1 мѣс. . 1 р. 50 к.	„ 1 мѣс. . 1 р. 75 к.	„ 1 мѣс. . 2 р. — р.

Разсрочка допускается для годовыхъ подписчиковъ по соглашенію съ редакціей, причемъ иногородными вносятся по 3 руб.: при подпискѣ, 1-го марта и 1-го мая и по 2 руб. — 1-го юлія и 1-го сентября; городскими въ тѣ-же сроки: 3 р., 3 р., 2 р., 2 р. и 1 р. 50 к.

Контора „Кавказа“, во избѣжаніе недоразумѣній, проситъ гг. иногородныхъ подписчиковъ точно опредѣлять въ случаяхъ высылки денегъ менѣе 13 рублей (цѣна годовой подписки), желаютъ-ли они получать газету въ разсрочку, или на сроки, соответствующіе присылаемымъ суммамъ.

ВВ. Подписка и объявленія принимаются по нижеслѣдующему АДРЕСУ:

Г. Тифлисъ, Эриванская площадь, домъ Харазовой.

Тамъ-же принимается подписка на телеграммы „Россійскаго телеграфнаго агентства“.

Плата за объявленія (со строки петита или занимаемого ею мѣста). На послѣднихъ страницахъ: съ мѣстныхъ объявленій (кавказскихъ) — 8 к., съ прочихъ — 10 коп. за каждый разъ. На первыхъ страницахъ вдвое. За большія или многократныя объявленія по соглашенію. За разсылку особыхъ приложений 10 руб. съ тысячи.

Частныя объявленія изъ С.-Петербурга, Москвы, Царства Польскаго, Прибалтійскаго края и изъ-за границы принимаются исключительно въ Центральной конторѣ объявленій торговаго дома Л. и Э. Метцъ и К° въ Москвѣ (Мясницкая, домъ Ситова) и въ его отдѣленіи въ С.-Петербурѣ (Большая Морская, № 11).

(Ф.)

Р. У. ШИРШУБЫНЪ
МУЗЫКАЛЬНОЕ ДЕПО
В. М. МИРИМАНЯНЪ
Тифлисъ, Дворцовая ул.
397 30—25

Открыта подписка на 1898 г

ВСЕМИРНАЯ ИЛЛЮСТРАЦІЯ

Большой еженедѣльный художественно-литературный иллюстрированный журналъ.

Всѣ подписчики получаютъ кроме от-дельныхъ художественныхъ приложений роскошную премию — двѣ книги: „Фаустъ“, траг. Г. В. Гете, въ стихотворномъ переводѣ Э. И. Губера, съ многочисленными иллюстраціями первоклассныхъ германскихъ художниковъ и

Поэмы М. Ю. Лермонтова съ иллюстраціями выдающихся русскихъ художниковъ.

Подписная цѣна въ годъ: безъ доставки въ СПб.-г. 15 р., съ пересылкою 18 р.

Допускается разсрочка.

Подписка принимается въ конторѣ редакціи журнала „Всемирная Иллюстрація“: С.-Петербургъ, Садовая, 22.

Подробное объявленіе и каталогъ всѣхъ изданій книгоиздательства Германъ Гоппе высылаются по требованію бесплатно.

26205 (М.) 2—2.

„Грѣхи Молодости“

поучительное слово ко всѣмъ, разстроившимъ свою нервную систему онанизмомъ и распутствомъ.

Соч. Д-ра ЛОРЕНЦЪ.

Русское изданіе Д-ра В.-а. цѣна 1 руб.

Эта популярная книга содержитъ множество совѣтовъ, какъ излѣчиться отъ вреднаго по-слѣдствія вышеизложенныхъ пороковъ и восстано-вить разстроившія силы и здоровье. Книга эта разо-рѣшена Москв. Цензурнымъ Комитетомъ.

Складъ изданія только у ОТТО АСПЕР-ГЕРА въ ЛЕЙПЦИГѢ (Саксонія). Иногородные за почтов. пересылку не платятъ.

(М.) 97570 20—1

Цѣна 1 руб.

Число въ книгѣ 100 страницъ

Въ 1-й книгѣ 100 страницъ

Въ 2-й книгѣ 100 страницъ

Въ 3-й книгѣ 100 страницъ

Въ 4-й книгѣ 100 страницъ

Въ 5-й книгѣ 100 страницъ

Въ 6-й книгѣ 100 страницъ

Въ 7-й книгѣ 100 страницъ

Въ 8-й книгѣ 100 страницъ

Въ 9-й книгѣ 100 страницъ

Въ 10-й книгѣ 100 страницъ

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

НА 1898 ГОДЪ.

(ПЯТЬДЕСЯТЬ ТРЕТИЙ ГОДЪ ИЗДАНИЯ)

НА ГАЗЕТУ

„КАВКАЗЪ“.

Въ 1-го января 1897 года „КАВКАЗЪ“ выходитъ под редакціей

В. Л. Величко.

Въ 1898 году газета будетъ издаваться по той-же программѣ, какъ и въ прошломъ году.

Редакция будетъ попрежнему получать спеціальныя телеграммы и корреспондентскія изъ обихъ столицы, а также очерки столичной жизни; попрежнему будутъ помѣщаться «Откровенныя речи», Л. Величко, и веселые фельетоны («Арабески»), Биноля.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА ОСТАЕТСЯ БЕЗЪ ИЗМѢНЕНІЯ, А ИМЕННО:

Съ доставкою въ Тифлисъ:	Съ пересылкою иногороднымъ:	По почтовому союзу:
На годъ . 11 р. 50 к.	На годъ . 13 р. — к.	На годъ . 18 р. 40 к.
„ 1/2 года 6 р. — к.	„ 1/2 года 7 р. — к.	„ 1/2 года 10 р. — к.
„ 3 мѣс. . 3 р. 50 к.	„ 3 мѣс. . 4 р. — к.	„ 3 мѣс. . 6 р. — р.
„ 1 мѣс. . 1 р. 50 к.	„ 1 мѣс. . 1 р. 75 к.	„ 1 мѣс. . 2 р. — р.

Разсрочка допускается для годовыхъ подписчиковъ по соглашенію съ редакціей, причемъ иногородными вносятся по 3 руб.: при подпискѣ, 1-го марта и 1-го мая и по 2 руб. — 1-го юлія и 1-го сентября; городскими въ тѣ-же сроки: 3 р., 3 р., 2 р., 2 р. и 1 р. 50 к.

Контора „Кавказа“, во избѣжаніе недоразумѣній, проситъ гг. иногородныхъ подписчиковъ точно опредѣлять въ случаяхъ высылки денегъ менѣе 13 рублей (цѣна годовой подписки), желаютъ-ли они получать газету въ разсрочку, или на сроки, соответствующіе присылаемымъ суммамъ.

ВВ. Подписка и объявленія принимаются по нижеслѣдующему АДРЕСУ:

Г. Тифлисъ, Эриванская площадь, домъ Харазовой.

Тамъ-же принимается подписка на телеграммы „Россійскаго телеграфнаго агентства“.

Плата за объявленія (со строки петита или занимаемого ею мѣста). На послѣднихъ страницахъ: съ мѣстныхъ объявленій (кавказскихъ) — 8 к., съ прочихъ — 10 коп. за каждый разъ. На первыхъ страницахъ вдвое. За большія или многократныя объявленія по соглашенію. За разсылку особыхъ приложений 10 руб. съ тысячи.

Частныя объявленія изъ С.-Петербурга, Москвы, Царства Польскаго, Прибалтійскаго края и изъ-за границы принимаются исключительно въ Центральной конторѣ объявленій торговаго дома Л. и Э. Метцъ и К° въ Москвѣ (Мясницкая, домъ Ситова) и въ его отдѣленіи въ С.-Петербурѣ (Большая Морская, № 11).

(Ф.)

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1898 ГОДЪ.

ЕЖЕДНЕВНАЯ

БОЛЬШАЯ ЛИТЕРАТУРНАЯ, ПОЛИТИЧЕСКАЯ И КОММЕРЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

„ОДЕССКІЙ ЛИСТОКЪ“

Нашъ девизъ: служеніе интересамъ всей Россіи, безъ различія національностей и вѣроисповѣданій.

„Одесскій Листокъ“ имѣетъ слѣдующій составъ фактическихъ (а не фактивныхъ) сотрудниковъ:

А. В. Амелинъ (Old Gentleman), П. Д. Боборыкинъ, А. С. Бориневъ, Н. И. Борисовъ, И. Е. Булаковъ, И. О. Васильевъ (Буква), князь М. Н. Волконскій, А. И. Вейнбергъ, А. К. Гермонисъ (Финия), С. Т. Герцо-Виноградскій (Баронъ Искъ), Я. М. Готбергъ, М. П. Гольденбергъ, П. Л. Гусевъ-Толстой, В. М. Дорошевичъ (Дядя Вась), К. А. Дешкинъ, Н. В. Желяховскій, П. А. Зеленинъ, В. И. Ивановъ, Юрий Казанскій, К. А. Касильякъ, И. М. Кресальникъ, П. Кузнецовъ, С. Б. Лазаровичъ, Ольга Лурье, В. Я. Лучинскій, В. И. Модестовъ, Д. Л. Морозовъ, Н. Н. Москвитинъ, О. Мельниковъ, А. И. Никольскій, Л. Е. Оболенскій, С. И. Палакинъ, А. С. Пономаревъ, Е. Л. Ревако, М. Ф. Ставрикинъ, А. А. Сантагано-Горчаковъ, Б. И. Студенцовъ, Н. М. Трегубовъ, Д. В. Федоровъ, А. И. Черкасъ, А. Чивонбаръ, И. М. Хайновскій, А. А. Цыновскій, Ольга Шарль, князь М. Л. Шаховскій, И. В. Шаховскій (Дюне), А. А. Ярошко и др.

Въ 1898 году въ „Одесскомъ Листкѣ“ будутъ окончены печатаніемъ очерки В. М. Дорошевича „Сахалинъ“ (съ иллюстраціями).

Очерки эти обратили на себя вниманіе не только русской, но и иностранной печати, были перепечатываемы во многихъ русскихъ газетахъ и перепечатывались польскими, еврейскими, нѣмецкими, французскими, англійскими и американскими газетами.

Огромный интересъ, возбужденный путешествіемъ г. Дорошевича, заставилъ насъ придти съ нимъ къ соглашенію о новой его побѣдѣ въ

ПАЛЕСТИНУ.

Святая Земля всегда привлекала къ себѣ вниманіе всего міра. Описание ея, особенно въ такіе знаменательные дни, какъ дни Св. Пасхи, конечно, представляетъ огромный интересъ. Описание это будетъ иллюстрировано рисунками, изображающими все, что представляется въ Св. мѣстахъ наиболее интереснымъ.

Для болѣе обстоятельнаго ознакомленія читателей съ политическою и общественною жизнью Европы, мы имѣемъ своихъ постоянныхъ корреспондентовъ въ Парижѣ, Лондонѣ, Вѣнѣ, Константинополѣ, Мюнхенѣ, Генуѣ, Нанси и др. центрахъ.

Портреты общественныхъ дѣятелей, рисунки, фотографическія снимки и иллюстраціи текущихъ событій мы воспроизводимъ на столбцахъ газетъ, строго придерживаясь оригинала.

Въ „Одесскомъ Листкѣ“ читатели ежедневно встрѣчаютъ и коммерскія свѣдѣнія, какъ-то: цѣны на хлѣбъ, колоніальныя товары, на скотъ, курсы на денежныя бумаги и на монеты на русскихъ и иностранныхъ рынкахъ, а также и все прочее, что можетъ интересовать коммерсанта.

Подписная цѣна газеты:

НА ГОДА съ ежедневною высылкою по почтѣ: 12 руб. въ годъ, 7 руб. полугода, 3 руб. 80 коп. три мѣсяца, 1 руб. 30 коп. въ мѣсяць.

Контора редакціи „Одесскаго Листка“ въ Одессѣ.

3—2. (Ф.)

Редакторъ Издатель В. Н. НАВРОЦКІЙ.

У. 2024621

Սոսի, Պոսի Եւ Պոսիւնսն Օրսնոսնը

1898 թ.

Լ Ո Յ Ս Ե Ս Ս Ս

Ճանկացողները պիտանին յայտնեն, որպէս զի պատուէրները ժամանակին կատարուին

Հասցէն՝ Թիֆլիս, Մական 2424621

(850) 10—7

ОТКРЫТА ПОДПИСНА НА 1898 ГОДЪ

На ежемѣсячный литературно историческій журналъ

„Вѣстникъ Иностранной Литературы“

Въ 1898 году «ВѢСТНИКЪ ИНОСТРАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ» будетъ попрежнему неуклонно преслѣдовать поставленную при его основаніи главную задачу — давать ОБЩЕДОСТУПНОЕ, РАЗНООБРАЗНОЕ, ЛИТЕРАТУРНО-ХОУЖЕСТВЕННОЕ ЧТЕНІЕ, знакомя въ хорошихъ переводахъ съ лучшими, какъ новѣйшими, такъ и классическими произведеніями всѣхъ выдающихся иностранныхъ изящныхъ литературъ. Въмѣстѣ съ тѣмъ, какъ въ отдѣльныхъ статьяхъ, такъ и въ болѣе краткихъ очеркахъ и замѣткахъ, въ отдѣлѣ «Заграничной хроники», значительно разширенномъ съ мая 1897 года, «ВѢСТНИКЪ», внимательно слѣдя за иностранною жизнью въ всѣхъ ея характерныхъ проявленіяхъ, будетъ сообщать обо всемъ новомъ, выдающемся, интересномъ въ заграничной общественной жизни, наукѣ, литературѣ и искусствѣ.

Подписчики „Вѣстника Иностранной Литературы“ получаютъ при Январской книгѣ 1898 года

БЕЗПЛАТНОЕ ОТДѢЛЬНОЕ ПРИЛОЖЕНІЕ

ПЕРВОЕ НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ ОБЩЕДОСТУПНОЕ ИЗДАНІЕ

ПОЛНАГО СОБРАНІЯ (СТО) НОВЕЛЛЪ

составляющихъ

„ДЕКАМЕРОНЪ“ ДЖОВАННИ БОККАЧЧО.

БОЛЬШОЙ ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ ТОМЪ (свыше 650 стр.). Въ текстѣ будетъ воспроизведено болѣе 200 копій съ гравюровъ и 30 копій съ офортныхъ лучшаго изъ иллюстраторовъ „Декамерона“ — даровитаго Жака Ваггеца.

Въ ноябрьской книгѣ 1897 г. начать печатаніемъ

НОВЫЙ РОМАНЪ

Эмилъ Зола — „ПАРИЖЪ“

Въ Январской и слѣдующихъ книгахъ „Вѣстника“ 1898 года будутъ помѣщены

НОВЫЕ РОМАНЫ:

„АЛЬФОНСА ДОДЭ,“

Поля Бурже, Пьера Лотти и Марселя Прево

новый романъ наиболее выдающагося изъ современныхъ испанскихъ беллетристовъ ПЕРЕСА ГАЛЬДОСА;

новыя произведенія даровитѣйшихъ юмористовъ

Марка Твена, Франка Стоктона и

Джерома К. Джерома;

только-что появившееся и встрѣченное единодушными похвалами англійской печати посмертное произведеніе родоначальника новѣйшаго «сенсационнаго» романа

— наиболее выдающагося новѣйшаго произведенія итальянской, датской и шведской литературъ; очеркъ современной финской литературы въ образахъ, выбранныхъ изъ произведенийъ ея талантливейшихъ представителей; эту же „ПАРИЖСКАЯ ЛЮБОВЬ“, принадлежащую перу ГОРОНА, автора печатающихся въ „Вѣстникѣ“ „Занисокъ“ и друг.

ВЪПЕРВЫЕ НА РУССКОМЪ ЯЗЫКѢ

появится въ „Вѣстникѣ“ въ 1898 году лучшая изъ новеллъ СЕРВАНТЕСА и лучшіе изъ знаменитыхъ «Кентерберійскихъ разсказовъ» ДЖЕФФРИ ЧОСЕРА, великаго писателя конца XIV вѣка, этого своеобразнаго англійскаго Боккаччо, новеллы котораго полны душевной теплоты, вдумчивости и юмора, столь характерныхъ для соотечественника Диккенса и Теккерея.

Обычныя приложения къ „ВѢСТНИКУ“ (въ концѣ каждой книги, съ отдѣльной нумераціей страницъ) и, между прочимъ, второй томъ (окончаніе) иллюстрированнаго описанія путешествія Фридриха Нансена къ сѣверному полюсу „ВЪ СТРАНѢ ЛЬДА И НОЧИ“, — будутъ помѣщаться попрежнему.

Гг. служащіе казенныхъ и частныхъ учрежденій пользуются разсрочкою, за поручительствомъ и, назначеніемъ и лицъ, заведующихъ подпискою.

Не смотря на то, что объемъ „Вѣстника“ постепенно увеличился вдвое

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА НА 1898 ГОДЪ ОСТАЕТСЯ ПРЕЖНЯЯ:

Съ доставкою 4р. безъ доставки 3р. 50 к. Желающіе получить „ДЕКАМЕРОНЪ“ и „ПАРИЖСКІЙ ЛЮБОВЬ“ въ перепл. прил. 50 к.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ: въ С.-Петербурѣ — въ Конторѣ Редакціи, ГОСТИННИЙ ДВОРЪ, Зерцальная линія, № 63, магазинъ ПАНТЕЛЕЕВА (противъ Нахурскаго Корпуса); въ Москвѣ — въ Конторѣ Н. Н. ПЕЧКОВСКОЙ, Петровскія линіи, и въ книжномъ магазинѣ „НОВАГО ВРЕМЕНИ“, уг. Кузнецкаго моста и Неглиннаго проѣзда, д. Шориной, а гг. иногородніе благоволятъ адресоваться въ Редакцію, С.-Петербурѣ, Верейская ул., д. № 16, собств.

Издатель Г. О. Пантелеевъ. Редакторъ С. С. Трубаевъ.